

دلایل توجیه طرح:

طرح حاضر با توجه به اهمیت تاریخی، فرهنگی، مذهبی و اجتماعی شهر ری و ضرورت حفاظت و احیای یکپارچه میراث آن، همچنین با هدف فراهم سازی زمینه انجام مطالعات و اقدامات مقدماتی برای بررسی ظرفیت ثبت جهانی ری، بر مبنای ضرورت های زیر تهیه و پیشنهاد شده است:

- ۱- صیانت از هویت مذهبی، تاریخی و فرهنگی ری.
- ۲- ایجاد امکان بهره مندی از ظرفیت های فرهنگی و تاریخی ری.
- ۳- حفظ و تداوم حافظه تاریخی و انتقال آن به نسل های آینده.
- ۴- معرفی ظرفیت های تاریخی و فرهنگی ری در سطح ملی و بین المللی.
- ۵- ارتقای آگاهی عمومی نسبت به ارزش میراث ری.
- ۶- پیشگیری از ساخت و ساز ها و مداخلات نامتناسب با ارزش های تاریخی و فرهنگی ری و ضرورت توجه به ملاحظات میراثی در طرح ها و پروژه های شهری، از جمله ملاحظات فرهنگی، اجتماعی، ترافیکی، کالبدی و منظر شهری.
- ۷- ارتقای جایگاه فرهنگی و گردشگری ری و تهران.
- ۸- ضرورت ایجاد هماهنگی بین دستگاه های مسئول.
- ۹- استفاده از ظرفیت های مدیریت شهری برای پشتیبانی از فرآیند ثبت جهانی ری.

متن پیشنهاد:

ماده واحده:

با عنایت به ویژگی های خاص و ارزش های تاریخی، فرهنگی و طبیعی شهر ری، واقع در محدوده منطقه ۲۰ شهرداری تهران، و با استناد به بند «ب» ماده ۹۸ قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، ناظر بر تکلیف دستگاه های ذی ربط در زمینه صیانت از میراث فرهنگی، حمایت از صنایع دستی و تشویق و توسعه گردشگری و همچنین، مفاد سند طرح جامع شهر تهران، به ویژه راهبرد ۱۳-۲ با موضوع «احیاء و حفاظت فعال از میراث طبیعی، تاریخی و فرهنگی شهر تهران» که در آن از چشمه علی و بی بی شهربانو نام برده شده است، و با تأکید بر ضرورت حفاظت از میراث تاریخی شهر تهران، به ویژه بند ۴-۷-۶ مبنی بر «حفاظت از کلیه عناصر و اجزای میراث طبیعی، تاریخی و فرهنگی شهر تهران، شامل محوطه های باستانی، بافت ها و مجموعه های تاریخی، محورهای طبیعی - تاریخی، باغات قدیمی، قنوات و چشمه ها» و سایر اسناد بالادستی مذکور در پیوست شماره ۱، صیانت و حفاظت از مجموعه ارزشمند تاریخی - فرهنگی شهر ری از

اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

مقدمه:

اهمیت ری تنها به دوره‌های پیشاتاریخی محدود نمی‌شود؛ این شهر در دوره‌های باستانی و تاریخی از مراکز مهم منطقه به شمار می‌رفته و پس از ظهور اسلام نیز به یکی از شهرهای اثرگذار در حوزه تمدن اسلامی تبدیل شده است. تداوم حیات انسانی، تاریخی و فرهنگی ری در طی هزاران سال، این شهر را به نمونه‌ای کم‌نظیر از یک پهنه تاریخی چند لایه تبدیل کرده است؛ پهنه‌ای که در آن می‌توان نشانه‌هایی از دوره پیشاتاریخی، ایران باستان، دوره اسلامی و تحولات تاریخی و معاصر را در کنار یکدیگر مشاهده کرد. ری صرفاً یک محدوده تاریخی در جنوب تهران نیست؛ بلکه بخش مهمی از حافظه تاریخی و تمدنی ایران و یکی از پهنه‌های ارزشمند فرهنگی شهر تهران است که ظرفیت‌های آن شایسته بررسی در سطح ملی و بین‌المللی است.

در همین راستا و با توجه به ظرفیت‌های کم‌نظیر شهر ری، موضوع ثبت جهانی این شهر می‌تواند بر مبنای معیارهای مقرر در «دستورالعمل‌های عملیاتی برای اجرای کنوانسیون میراث جهانی» یونسکو مورد بررسی و پیگیری قرار گیرد. وجه تطبیق ری با این معیارها در پیوست شماره ۲ تقدیم می‌گردد. شهر ری به واسطه برخورداری از مجموعه‌ای غنی و متنوع از آثار و عناصر تاریخی، فرهنگی و طبیعی، از جمله چشمه‌علی، دژ رشکان، برج طغرل، حرم حضرت عبدالعظیم حسنی (ع)، قلعه گبری و سایر محوطه‌ها و بناهای تاریخی، واجد ظرفیت‌های قابل توجه برای طرح در فرآیند ثبت جهانی است.

از این منظر، ری را می‌توان به عنوان «چهارراه تاریخ و تمدن» مورد بررسی قرار داد؛ پهنه‌ای که در آن شواهدی از تداوم حیات انسانی، شکل‌گیری و تحول شهرنشینی، دوره‌های مختلف تاریخ ایران و گسترش فرهنگ و تمدن اسلامی در یک محدوده جغرافیایی قابل مشاهده است. بررسی ظرفیت‌های ری برای ثبت در فهرست میراث جهانی می‌تواند، در صورت احراز شرایط و تأیید مطالعات تخصصی، زمینه ساز حفاظت منسجم‌تر از محوطه‌ها و آثار تاریخی، تقویت جایگاه فرهنگی و گردشگری شهر تهران، توسعه گردشگری میراث‌محور و ایجاد زمینه‌های جدید برای سرمایه‌گذاری و مشارکت بخش‌های مختلف در حوزه میراث فرهنگی باشد. بر همین اساس، انجام مطالعات علمی و کارشناسی، شناسایی و مستندسازی عناصر واجد ارزش، بررسی ارتباط و انسجام میان محوطه‌ها و آثار، تعیین محدوده‌های مناسب و بررسی عرصه و حریم‌های مورد نیاز، مطالعه نظام حفاظت و مدیریت و ایجاد هماهنگی میان دستگاه‌های متولی، می‌تواند به عنوان یکی از موضوعات قابل توجه در حوزه میراث فرهنگی و گردشگری شهر تهران مورد حمایت قرار گیرد.

ارزش‌های طبیعی-تاریخی و فرهنگی ری:

الف: میراث فرهنگی و مذهبی

حرم حضرت عبدالعظیم (ع) به عنوان یکی از مهم‌ترین مجموعه‌های مذهبی و تاریخی ری

مجموعه امامزادگان و بقاع تاریخی موجود در ری

آرامستان‌ها و مجموعه‌های تاریخی - مذهبی از جمله ابن بابویه و امامزاده عبدالله (ع)

آثار و یادمان‌های مرتبط با شخصیت‌ها و مشاهیر تاریخی و فرهنگی

ب: میراث باستان شناختی و تاریخی

تپه و محوطه باستانی چشمه علی و شواهد مربوط به استقرارهای کهن

آتشکده ری (تپه میل)

دژ رشکان

قلعه مختلف (مانند قلعه گبری و غیره)

برج طغرل

محوطه‌ها و آثار متعلق به دوره‌های مختلف تاریخی و اسلامی

سایر محوطه‌ها و بناهایی که در مطالعات تکمیلی شناسایی و ارزیابی خواهند شد.

پ: میراث طبیعی

چشمه علی و چشم انداز تاریخی پیرامون آن

کوه‌های بی بی شهربانو و دیگر عناصر طبیعی واجد ارزش تاریخی و منظر فرهنگی

سایر عناصر طبیعی مرتبط با شکل‌گیری و تداوم حیات تاریخی ری

ت: میراث صنعتی و معاصر

مجموعه کارخانه سیمان ری

مجموعه کارخانه‌های چیت‌سازی

مجموعه کارخانه‌های باروت‌سازی

دیگر آثار صنعتی و واجد ارزش و عناصر مرتبط با تحولات صنعتی، اقتصادی و اجتماعی ری در دوره معاصر.

ث: میراث فرهنگی ناملموس و منظر فرهنگی

سنت‌ها، آیین‌ها، مناسک فرهنگی و مذهبی

خاطره تاریخی محلات و اجتماعات ری

شخصیت‌ها، روایت‌ها و میراث فرهنگی مرتبط با تاریخ و هویت ری

محدوده طرح:

تعیین دقیق محدوده، اجزای تشکیل دهنده و ساختار احتمالی پرونده، نیازمند انجام مطالعات تخصصی و کارشناسی است، ولی به طور کلی این آثار در محدوده شهرستان ری (شامل شهر ری و شهرها و روستاهای حومه) است.

شهرداری تهران موظف است نسبت به تهیه کلیه مستندات لازم در چارچوب ضوابط و مقررات موضوعه جهت ارائه به اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری و صنایع دستی استان تهران به منظور تهیه پرونده ثبت میراث جهانی ری به عنوان یک میراث جهانی اقدام و پی گیری نماید.

شهرداری تهران می‌بایست با این مصوبه شورای اسلامی شهر تهران اقدامات زیر را به انجام برساند:

الف) بررسی کارشناسی و ابعاد ایجاد زیرساخت‌های اجرایی در جلسات مشترک با وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و نهادهای وابسته.

ب) تعامل با اداره میراث ری در جهت آزادسازی و ساماندهی حریم آثار (حریم میراث برج طغرل، چشمه علی، قلعه طبرک و...)

پ) ایجاد زیرساخت‌های گردشگری

ت) ایجاد بستر همکاری ارگان‌های فرمانداری، شهرداری، دادستانی، راه و شهرسازی، استانداری و سایر دستگاه‌های مرتبط.

ث) شهرداری تهران موظف است با همکاری و مشارکت و هماهنگی سایر دستگاه‌ها به ویژه وزارت میراث فرهنگی و گردشگری کلیه موارد زیرساختی و مجوزهای لازم در حوزه شهرداری را تسهیل کند.

ج) پیگیری و تسهیل قرارگیری محورتاریخی و فرهنگی ری در فهرست موقت آثار ایران در یونسکو که توسط دولت ایران به یونسکو ارائه می‌گردد.

چ) پیگیری و تسهیل قرارگیری محورتاریخی و فرهنگی ری در فهرست میراث جهانی یونسکو که هر ساله توسط نمایندگان دولت‌ها در یونسکو انتخاب می‌گردد.

➤ پیوست قوانین مطروحه در اسناد بالادستی

(۱) مفاد بخش ۱۷ قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-)

(۱۳۹۶)

ماده ۹۸

قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶-۱۳۹۷)

الف - دستگاههای اجرایی مکلفند به منظور صیانت از میراث فرهنگی و حمایت از صنایع دستی و تشویق و توسعه گردشگری اقدامات زیر را انجام دهند:

۱- هزینههای مربوط به پژوهش، حفاظت و مرمت آثار منقول و غیرمنقول ثبت شده در فهرست آثار ملی و فهرستهای ذی ربط آثار در اختیار و در حیطه وظایف تخصصی همان دستگاه را در قالب بودجه سنواتی از محل اعتبارات خود تأمین کنند. این اعتبارات در چهارچوب ضوابط قانونی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری هزینه می شود.

۲- تأسیسات گردشگری از هر نظر تابع قوانین و مقررات بخش صنعت گردشگری به استثنای معافیت های مالیاتی است و از شمول قانون نظام صنفی مستثنی می باشد.

ب - سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری موظف است به منظور حفظ و صیانت از میراث فرهنگی اقدام لازم را با همکاری و هماهنگی سایر دستگاههای اجرایی ذی ربط به منظور شناسایی، مستندسازی، حفاظت و مرمت و معرفی میراث فرهنگی (اعم از ملموس و ناملموس) میراث طبیعی، ایجاد شهرهای جهانی صنایع دستی و احیای هنرهای سنتی در حال زوال در حوزه فرهنگ و تمدن ایرانی و ثبت در فهرست میراث جهانی را طایق بودجه سنواتی به عمل آورد.

(۲) مفاد بخش چهارم قانون برنامه چهارم توسعه فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی جمهوری اسلامی ایران

بخش چهارم - صیانت از هویت و فرهنگ اسلامی - ایرانی (فصل نهم - توسعه فرهنگی)

ماده ۱۰۹-

ز - شناسائی اصول و ضوابط شکل گیری معماری ایرانی - اسلامی در شهرها و روستاهای کشور به منظور معرفی ویژگی های هنرهای

معماری ایرانی اسلامی از طریق انجام پژوهش های مورد نیاز.

دولت موظف است به منظور اهتمام ملی در شناسائی، حفاظت، پژوهش، مرمت، احیاء، بهره‌برداری و معرفی میراث فرهنگی کشور و ارتقاء توان گردشگری، تولید ثروت و اشتغال‌زایی و مبادلات فرهنگی در کشور اقدامات زیر را در طول برنامه چهارم به انجام برساند:

الف - تهیه و اجرای طرح‌های مربوط به «حمایت از مالکین» متصرفین قانونی و بهره‌برداران آثار تاریخی - فرهنگی و املاک واقع در حریم آن‌ها و «مدیریت، ساماندهی، نظارت و حمایت از مالکین و دارندگان اموال فرهنگی - تاریخی منقول مجاز» تا پایان سال اول برنامه چهارم.

ب - ایجاد و توسعه موزه‌های پژوهشی - تخصصی وابسته به دستگاههای اجرایی.

ج - شناسائی و مستندسازی آثار تاریخی - فرهنگی در محدوده جغرافیائی اجرای طرح، توسط دستگاه مجری با نظارت و تأیید سازمان میراث فرهنگی و گردشگری.

د - ایجاد و تجهیز پایگاههای میراث فرهنگی در آثار تاریخی مهم کشور و مضامین اصلی مرتبط با موضوع میراث فرهنگی.

هـ - شناسائی و حمایت از آثار فرهنگی تاریخی حوزه فرهنگی ایران موجود در کشورهای همسایه و منطقه به عنوان میراث فرهنگی مشترک.

و - به منظور جلب مشارکت بخش خصوصی و تعاونی، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مجاز است نسبت به صدور مجوز تأمین و فعالیت موزه‌های خصوصی و تخصصی و مؤسسات مشاوره و کارشناسی مرتبط با موضوع فعالیتهای میراث فرهنگی، کارگاههای مرمت آثار فرهنگی - تاریخی منقول و غیرمنقول، مؤسسات مدیریت موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی - فرهنگی، مؤسسات کارشناسی اموال فرهنگی - تاریخی، کارگاههای هنرهای سنتی و سایر مؤسسات تخصصی مرتبط با میراث فرهنگی اقدام نماید، آئین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ز - به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری اجازه داده می‌شود به منظور اعطای مجوز کاربری و بهره‌برداری مناسب از بناها و اماکن تاریخی قابل احیاء با استفاده از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی داخلی و خارجی، صندوق احیاء و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی - فرهنگی را ایجاد نماید. بناها و اماکن تاریخی قابل احیاء به استثنای نفایس (املاک و اموال) ملی به تشخیص سازمان مذکور از شمول (ماده ۱۱۵) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶، ۶، ۱ خارج است. اساسنامه این صندوق به پیشنهاد سازمان فوق به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

✓ طرح راهبردی - ساختاری توسعه و عمران شهر تهران (طرح جامع تهران) ساختاری (جامع) شهر تهران (مصوب ۱۳۸۶/۰۹/۰۵) - شورای عالی شهرسازی و معماری ایران

۳) مفاد سند طرح جامع شهر تهران، به‌ویژه راهبرد ۱۲-۲ با موضوع «احیاء و حفاظت فعال از میراث طبیعی، تاریخی و فرهنگی شهر تهران» که در آن از چشمه علی و بی‌بی‌شهربانو نام برده شده است، و با تأکید بر ضرورت حفاظت از میراث تاریخی شهر تهران، به‌ویژه بند ۴-۷-۶ مبنی بر «حفاظت از کلیه عناصر و اجزای میراث طبیعی، تاریخی و فرهنگی شهر تهران، شامل محوطه‌های باستانی، بافت‌ها و مجموعه‌های تاریخی، محورهای طبیعی - تاریخی، باغات قدیمی، قنوات و چشمه‌ها»، صیانت و حفاظت از مجموعه ارزشمند تاریخی - فرهنگی شهر ری از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

۱۳-۲: احیاء و حفاظت فعال از میراث طبیعی، تاریخی و فرهنگی شهر تهران

۱-۱۳-۲: حفاظت و ساماندهی کوهساران و کوهپایه‌های پیرامونی شهر با ایجاد کمربند سبز، تجهیز رود دره‌ها و هدایت و مداخله در نحوه استفاده از اراضی کوهسار در محدوده و حریم شهر.

۲-۱۳-۲: حفاظت و ساماندهی جریان‌های طبیعی آب (مسيل‌ها، رودهای فصلی و آبراهه‌های مهم) در محدوده شهر و ایجاد قضا‌های تفرجی جذاب و با طراوت در حاشیه جریان‌های سطحی آب شهر.

۳-۱۳-۲: حفاظت، توسعه و ساماندهی باغات، مناطق حفاظت‌شده، پارک‌های جنگلی و شهری (از جمله لویزان، غزال، سوزخه‌حصار، عباس‌آباد، پردیسان و جیتگر) و بهینه‌های طبیعی - تاریخی بی‌بی‌شهربانو و چشمه علی در محدوده و حریم شهر.

۴-۱۳-۲: احیاء مراکز و ساماندهی بافت‌ها و بهینه‌های تاریخی شهری و هسته‌های سکونت‌ی ارگانیک شهر (بافت‌های روستایی ارزشمند) طبق ضوابط مربوط.

۵-۱۳-۲: حفاظت، احیاء و ساماندهی آرامستان‌های تاریخی و محلی، مقبره‌ها و امامزاده‌ها و محوطه‌های باستانی.

۶-۱۳-۲: ساماندهی، توسعه و تجهیز مساجد به عنوان پارتیزن‌ترین نشانه هویتی در کلیه سطوح از مقیاس محله تا شهر.

۷-۶: حفاظت از میراث تاریخی شهر

۷-۶-۱: حفاظت از آثار تاریخی، فرهنگی و معاصر شهر تهران شامل حفاظت از کلیه آثار ثبت شده و کلیه آثاری که در آینده ثبت خواهند شد و رعایت حریم مجموعه ثبت شده دارای حریم، الزامی بوده و هرگونه مداخله در عرصه آثار مذکور ممنوع می باشد.

تیمبره (۱۲): تبدیل عملکرد بناهای ثبت شده به عملکردهای عمومی، با موافقت و رعایت ضوابط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، مجاز است.

تیمبره (۱۳): به منظور حفاظت از آثار معماری معاصر شهر تهران و خاطره‌های جمعی شهروندان، هرگونه مداخله در حدود ۲۲۰۰ خانه مسکونی واجد ارزش با هماهنگی شهرداری تهران و میراث فرهنگی و گردشگری صورت خواهد گرفت.

تیمبره (۱۴): ضوابط حریم آثاری که در آینده شناسایی خواهند شد مشمول تمام بناها و محوطه‌ها و بافت‌های ثبت شده در آثار ملی می گردد.

۷-۶-۲: ضوابط ساخت و ساز (مرت، احداث، بهسازی، نوسازی و بازسازی) در کلیه آثار و محوطه‌های تاریخی و فرهنگی ثبت شده توسط سازمان میراث فرهنگی، از جمله پلاک‌های واقع در زیربنه‌های مسکونی ارزشمند تاریخی (R۲۱۱)، تابع ضوابط و مقررات مصوب میراث فرهنگی و در خصوص سایر قطعات و پلاک‌های واقع در زیربنه‌های مذکور، تابع ضوابط و مقررات موضوع جدول پیوست شماره دو این سند و طرح تفصیلی مصوب کمیسیون ماده (۵) شهر تهران خواهد بود.

۷-۶-۳: تغییر در نمای ابنیه ارزشمند تاریخی ممنوع، و هرگونه اقدام برای ایمن سازی این ابنیه و تفسیرات در داخل بنا، منوط به مجوز سازمان میراث فرهنگی و گردشگری است.

۷-۶-۴: حفاظت از کلیه عناصر و اجزای میراث طبیعی - تاریخی و فرهنگی شهر تهران، شامل محوطه‌های باستانی، بافت‌ها و مجموعه‌های تاریخی، محورها، طبیعی - تاریخی، باغات قدیمی و فنوت و چشمه‌ها، الزامی است.

تیمبره (۱۵): آزادسازی محوطه‌های باستانی شناسایی شده و محوطه‌هایی که در آینده شناسایی می شوند، به منظور کاوش و حفاظت، الزامی است.

تیمبره (۱۶): هرگونه ساخت و ساز در مجاورت و یا حریم آثار ثبت شده، با کسب مجوز و رعایت ضوابط و مقررات سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، مجاز است.

۴) ماده دوم قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

ماده ۲ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری براساس اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۷.۴.۲۸ و قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی مصوب ۱۳۷۰.۷.۷ اداره می‌شود. تعیین وظایف و اختیارات این سازمان ظرف مدت شش ماه پس از تصویب این قانون با رعایت مفاد قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹.۱.۱۷ با جهت‌گیری واگذاری وظایف تصدی به بخش غیردولتی، حذف وظایف غیرضرور، تفکیک وظایف ملی و استانی با پیشنهاد مشترک سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تأیید هیأت وزیران به تصویب کمیسیون مشترک رسیدگی‌کننده به این قانون خواهد رسید.

تبصره - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مکلف است به‌منظور هماهنگی در چگونگی امکان بهره‌گیری از میراث‌های طبیعی کشور و اجرای تعهدات مطروحه در کنوانسیون حفاظت میراث فرهنگی و طبیعی جهان نسبت به تدوین آئین‌نامه‌ای با پیشنهاد مشترک سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و سازمان حفاظت محیط زیست اقدام کند.

آئین‌نامه مذکور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

۵) ماده ۷۸ برنامه پنج‌ساله سوم توسعه شهر تهران (۱۴۰۲-۱۳۹۸)

۳. کمک به توسعه میراث فضاهای فرهنگی و هنری شهر با هدف حمایت و کمک به شکل‌گیری خوشه‌ها و رسته‌های فرهنگی و نیز ایجاد و گسترش این فضاها با اولویت قرار دادن:
  - الف) محور تفریحی مذهبی ری (راگانی پاستان)
  - ب) بهته هنرهای تجسمی بوستان لاله و بلوار کشاورز
  - پ) بهته تاریخی تجاری بازار تهران
  - ت) گذر کتاب (حد فاصل میدان انقلاب تا چهارراه ولی عصر^(۱۳۳))
  - ث) گذر نمایش (حد فاصل میدان امام خمینی^(۱۳۴) تا خیابان جمهوری)
  - ج) بهته فرهنگی رودکی (حد فاصل خیابان‌های انقلاب، ولیعصر، نوفل لوشاتو و حافظ)
  - چ) ایجاد میدان مرکزی شهر با محوریت تبدیل محدوده میدان امام خمینی^(۱۳۵) به فضای باز شهری
  - ح) بهته شرق و غرب
  - خ) پارک ولایت
  - د) رسته خیابان ولی عصر^(۱۳۶)
  - ذ) رسته خیابان انقلاب
  - ر) رسته چهاران به سعد آباد
  - ز) رسته موزه‌ها

۶) قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی - فرهنگی - ۱۳۹۸/۰۴/۱۸

ماده ۱۲. هر گونه مرمت، احیاء، تعمیرات اساسی و بهره برداری از املاک تاریخی - فرهنگی ثبت شده و یا املاک واجد ارزشهای تاریخی - فرهنگی موضوع این قانون در صورت استقرار فعالیت های مطابق با ضوابط میراث فرهنگی، از هزینه های مربوط به تغییر کاربری، مرمت و بازسازی معاف می باشند.

ماده ۱۳. دستگاههای اجرائی و نهادها مکلفند هزینه های مربوط به پژوهش، حفاظت و مرمت آثار منقول و غیر منقول ثبت شده در فهرست آثار ملی و آثار واجد ارزش تاریخی - فرهنگی و فهرست های ذی ربط مربوط به آثار در اختیار و یا در حیطه موضوع تخصصی همان دستگاه را از محل اعتبارات خود تأمین کنند. این اعتبارات در چهارچوب ضوابط قانونی سازمان هزینه می شود.

ماده ۱۴. شهرداری ها و شورای اسلامی شهرهای دارای بافت تاریخی - فرهنگی مصوب، مکلفند در تخصیص بودجه عمرانی سالانه شهر، بافت‌های مذکور را در اولویت قرار دهند.

ماده ۱۵. سازمان مکلف است ظرف مدت دوسال از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون با بررسی و پایشهای مقتضی، بناهای واجد ارزش برای ثبت در فهرست آثار ملی و فهرست های ذی ربط را رسماً اعلام کرده و در اختیار عموم قرار دهد.

۷) سند ملی آمایش سرزمینی است که به استناد جزء ۱ بند الف قانون برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران و نیز ماده ۳۲ احکام دائمی قانون توسعه کشور، شورای عالی آمایش سرزمینی مصوب ۱۱/۱۲/۱۳۹۹ سند ملی آمایش سرزمین در افق ۱۴۲۴ تهیه و مصوب گردیده است. ماده چهارم این سند مبنی بر "راهبردها و سیاست‌های سرزمینی" شامل ۲۴ راهبرد است که راهبرد ۱۷ آن به طور کامل به مقوله گردشگری و سیاست‌های آن اختصاص داده شده است. عبارت کامل این راهبرد به این شرح است: ارتقاء گردشگری و آوازه میراث فرهنگی، تاریخی و طبیعی ایران و گسترش گردشگری بوم آورد، اجتماع محور و فرهنگ مینا، خلاق و متنوع در پهنه سرزمین. این راهبرد در ۱۱ بند و زیرمجموعه‌های آن، در مورد گردشگری تفصیل داده شده است. در این سند، به شهرری به عنوان یکی از نقاط محور گردشگری مذهبی در کنار مشهد، قم و شیراز اشاره شده است.

۱۷۷. تقویت نظام نهادی و تصمیم‌سازی پیوستار توسعه شهری-روستایی در بستر شبکه منطقه‌ای

۱۷۸. ایجاد محیط روستایی بوم‌گرا، منسجم و همسو با سیاست از میراث طبیعی، تاریخی، فرهنگی

۱۷- ارتقاء گردشگری و آوازه میراث فرهنگی، تاریخی و طبیعی ایران و گسترش

گردشگری بوم‌آورده، اجتماع‌محور، فرهنگ‌مبنای، خلاق و متنوع در پهنه سرزمین

۱۷۹. فرهنگ مبنای نمودن صفت گردشگری در مناطق گردشگری ایران با رویکرد ارتقاء تعامل

جامعه میزبان و میهمان

۱۸۰. ظرفیت‌سازی و تسهیل فرایند جذب گردشگران خارجی

۱۸۱. صیانت و حفاظت فیزیکی، حقوقی و معنایی میراث تاریخی، طبیعی و فرهنگی در مقابل

هرگونه تهدید اعم از زوال، تجاوز، سرقت و تخریب با تأکید بر مشارکتهای مردمی

۱۸۲. بهره‌گیری از رویکرد برندسازی مکانی و معرفی آوازه قلعه‌های خاص میراث فرهنگی، تاریخی

و طبیعی کشور از جمله میراث مرتبط با کشاورزی و دانش بهره‌گیری از آب (مانند قنات،

کاریز، آب انبار، پل‌ها و سدهای تاریخی)، فروری‌های پاک (آسیاب، آسیاب، دستکند)، دانش

سستی تولید (دربالوردی، لنج‌سازی، ابریشم‌کشی و...) و گونه‌های منحصر بفرد جنگل،

بیابان و موزه‌های ملی و منطقه‌ای

۱۸۳. احیاء و تقویت نمادها و رویدادهای ملی، منطقه‌ای، مذهبی و قومی انسجام‌بخش در پهنه

جغرافیایی کشور

۱۸۴. اولویت‌بخشی به هدف غایی گردشگری برای گفتمان‌سازی، ایجاد همبستگی و ارتباط

اجتماعی سرزمینی در سطح ملی و بین‌المللی

۱۸۵. احیاء هنرهای رو به فراموشی و تقویت تولید و بازرگانی صنایع دستی

۱۸۶. حفظ و احیاء هویت، آیین‌ها، سنت‌ها و مراسم ویژه اقوام مختلف حوزه تمدنی ایران

۱۸۷. معرفی و حمایت از گنجینه‌های زنده بشری، شفاهی و مفاخر فرهنگی هنر و حوزه تمدنی

ایران

۱۸۸. توسعه و به‌کارگیری فناوری‌های نوین نظیر اینترنت اشیا و واقعیت گسترده (شامل واقعیت

افزوده، واقعیت مجازی و...) در توسعه گردشگری و معرفی میراث فرهنگی کشور

۱۸۹. تجهیز زیرساخت‌ها و توسعه شبکه‌های یکپارچه گردشگری

✓ محور گردشگری ساحلی-دریایی شمال از بندر ترکمن تا استرا

✓ محور گردشگری ساحلی-دریایی خلیج فارس و دریای عمان از گواتر تا بندر ماهشهر

۱۹۰. تجهیز زیرساخت‌ها و توسعه شبکه‌های یکپارچه گردشگری

- ✓ محور گردشگری ساحلی-جریایی شمال از بندر ترکمن تا استرا
- ✓ محور گردشگری ساحلی-جریایی خلیج فارس و دریای عمان از گواتر تا بندر ماهشهر
- ✓ حلقه گردشگری دریاچه ارومیه: شهرهای بناب- میاندوآب- نقده- ارومیه- سلماس- تبستر- عجب شیر
- ✓ محور گردشگری ارسباران: حلقه- خداآفرین- کلیبر- اسلاندوز و پارس آباد
- ✓ حلقه گردشگری طبیعی-تاریخی-فرهنگی: یزد، اصفهان، شیراز و کرمان
- ✓ حلقه گردشگری تاریخی-طبیعی: همدان- سنندج- مریوان- پاوه- کرمانشاه (اورامانات)
- ✓ محور گردشگری راه ابریشم: سرخس- مشهد- سمنان- تهران- کرج- قزوین- زنجان- تبریز- بازرگان
- ✓ محور گردشگری طبیعی-تاریخی: آستارا- اردبیل- تبریز- ارومیه
- ✓ محور گردشگری دفاع مقدس (راهیان تور): آبادان، خرمشهر، اهواز، سوسنگرد، بستان، بویژه، ایلام- کرمانشاه
- ✓ محور گردشگری طبیعی زاگرس: یاسوج-شهرکرد-خرم آباد-ایلام-کرمانشاه- سنندج
- ✓ محور گردشگری طبیعی: چابهار-زاهدان
- ✓ محور گردشگری تاریخی: زابل-زاهدان-یم-کرمان
- ✓ محور گردشگری مذهبی: مشهد، شهریه قم و شیراز
- ✓ محور گردشگری عتبات عالیات: محورهای اتصال دهنده مرزهای خسروی، مهران، چاباه و شلمچه به شهرهای بغداد، کربلا و نجف در عراق
- ✓ قطب‌های گردشگری سلامت: در شهرهای تهران، اهواز، کرمانشاه، تبریز، رشت، مشهد، چابهار، زاهدان، بندرعباس، یزد، کرمان، شیراز، اصفهان، سنندج، اردبیل و ایلام
- ✓ پهنه‌های گردشگری کویری: بویژه در استان های یزد، کرمان، خراسان جنوبی، سمنان، اصفهان، قم و سیستان و بلوچستان
- ✓ محورهای گردشگری کویری: باقی یزد- طبس- بیرجند/ تالین- خور و بیابانک- دامغان/ کرمان- شهداد-تهستان- بیرجند/ زاهدان-یم- کرمان

➤ پیوست شماره ۲ - تطبیق معیارهای ثبت جهانی یونسکو بر محور فرهنگی - تاریخی ری

در راستای ثبت یک اثر در فهرست میراث جهانی یونسکو باید آن اثر دارای ارزش جهانی برجسته باشد و دست کم یکی از ده معیار انتخاب را برآورده کند.

این معیارها در دستورالعمل‌های عملیاتی برای اجرای کنوانسیون میراث جهانی تشریح شده‌اند. این دستورالعمل‌ها، در کنار متن کنوانسیون، مهم‌ترین ابزار کاری در حوزه میراث جهانی به شمار می‌روند. معیارها به‌طور منظم توسط کمیته میراث جهانی بازنگری می‌شوند تا تحول مفهوم میراث جهانی را نیز منعکس کنند.

تا پایان سال ۲۰۰۴، آثار میراث جهانی بر اساس شش معیار فرهنگی و چهار معیار طبیعی انتخاب می‌شدند؛ اما با تصویب نسخه بازنگری‌شده دستورالعمل‌های عملیاتی برای اجرای کنوانسیون میراث جهانی، اکنون تنها یک مجموعه شامل ده معیار وجود دارد.

بر اساس بررسی ظرفیت‌های ری منطبق بر معیارهای برشمرده شده سازمان جهانی یونسکو موارد زیر از انطباق بالا برخوردار می‌باشد:

معیار دوم (ii): تبادل مهم ارزش‌های انسانی

بیانگر تبادل مهم ارزش‌های انسانی در طول یک دوره زمانی یا در یک حوزه فرهنگی جهان، در زمینه معماری، فناوری، هنرهای یادمانی، شهرسازی یا طراحی منظر باشد.

میزان انطباق با ری: قوی

وجه انطباق: این معیار یکی از مهم‌ترین ظرفیت‌های ری است. ری در موقعیتی قرار داشت که مسیرهای ارتباطی مهم شرق، غرب، شمال و جنوب ایران را به یکدیگر پیوند می‌داد. پژوهش‌های باستان‌شناختی نیز موقعیت جغرافیایی ری را یکی از دلایل اصلی انتخاب آن برای مطالعات باستان‌شناسی دانسته‌اند؛ زیرا این شهر در محل تقاطع مسیرهای باستانی شمال - جنوب و شرق - غرب قرار داشت. توالی سکونت در ری از دوره‌های پیشاتاریخی تا دوره‌های تاریخی و اسلامی، امکان مطالعه تحول و تعامل فرهنگ‌های مختلف را فراهم می‌کند. سفال موسوم به سفال چشمه‌علی تنها یک مجموعه سفال محلی نیست؛ این سنت سفالی در مناطق وسیعی از فلات شمال و مرکز ایران مشاهده شده است.

معیار چهارم (iv): نمونه برجسته‌ای از یک نوع بنا یا مجموعه معماری

نمونه‌ای برجسته از یک نوع ساختمان، مجموعه معماری یا فناوری یا منظر باشد که یک یا چند مرحله مهم تاریخ بشر را نشان دهد.

میزان انطباق با ری: قوی

وجه انطباق: این معیار را می‌توان از طریق تنوع و توالی آثار معماری ری و امکان نمایش یک تداوم بسیار طولانی سکونت و تحول فرهنگی در این پهنه جغرافیایی واحد اثبات کرد. در چشمه‌علی، شواهد سکونت پیشاتاریخی از حدود هزاره ششم پیش از

میلاذ وجود دارد. همچنین دژ رشکان در نزدیکی چشمه‌علی، مربوط به دوره اشکانی و آتشکده تپه میل مربوط به دوره ساسانی است. از سوی دیگر، در دوره اسلامی، ری دارای شبکه‌ای از اماکن مذهبی و زیارتی بوده که حرم حضرت عبدالعظیم حسنی(ع) مهم‌ترین عنصر آن محسوب می‌شود. برج طغرل را نیز می‌توان نمونه برجسته معماری دوره سلجوقی عنوان کرد.

معیار ششم (vi): ارتباط مستقیم با رویدادها، سنت‌های زنده، باورها و آثار فکری

به‌طور مستقیم یا ملموس با رویدادها یا سنت‌های زنده، اندیشه‌ها یا باورها و آثار هنری و ادبی دارای اهمیت جهانی برجسته مرتبط باشد.

میزان انطباق با ری: قوی

وجه انطباق: این معیار برای بخش میراث مذهبی و زیارتی ری اهمیت ویژه‌ای دارد. در مرکز این استدلال می‌توان حرم حضرت عبدالعظیم حسنی(ع) را قرار داد. اهمیت این موضوع فقط به ساختمان حرم محدود نیست؛ بلکه باید به سنت زیارت، حافظه دینی، شبکه اماکن مذهبی و استمرار آیین‌های مرتبط با این مکان توجه کرد. از این منظر، وجود شمار زیادی امامزاده در ری نیز می‌تواند در صورت تأیید و مستندسازی دقیق تعداد و نسب آنان، به‌عنوان بخشی از چشم‌انداز فرهنگی - مذهبی ری مورد استفاده قرار گیرد.

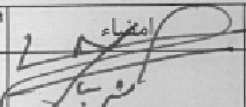
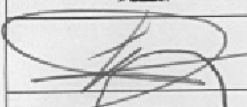
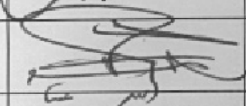
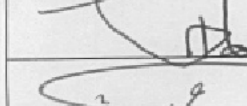
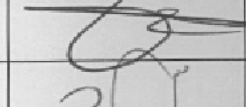
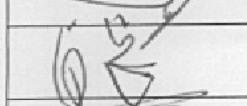
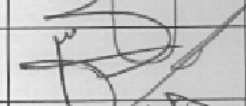
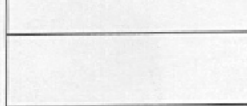
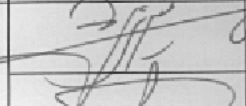
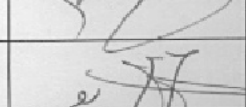
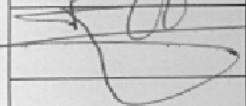
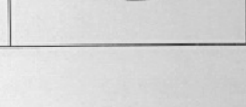
بسمه تعالی

هیأت رئیسه محترم شورای اسلامی شهر تهران

سلام علیکم

به پیوست، طرح «الزام شهرداری تهران به انجام اقدامات اولیه برای احیاء و حفاظت محور تاریخی - فرهنگی ری و فراهم سازی زمینه تهیه پرونده نامزدی میراث جهانی با هدف ثبت و پیگیری در فهرست میراث جهانی یونسکو» را با قید عادی تقدیم می‌نمایم.

خواهشمند است ضمن اعلام وصول، مقرر فرمایید بررسی آن در دستورکار صحن علنی شورا قرار گیرد.

اعضای شورای اسلامی شهر تهران (امضاء کنندگان طرح)					
ردیف	نام و نام خانوادگی	امضاء	ردیف	نام و نام خانوادگی	امضاء
۱	جعفر شریعتی		۱۴	مرکز پیرهادی	
۲	پرویز سرور		۱۵	نامر آمانی	
۳	سواد محمدی		۱۶	مدر بابایی	
۴	احمد صادقی		۱۷	حسین لکمانی	
۵	مجتهد مظفر		۱۸	سوده نجفی	
۶	محمد عباسی		۱۹		
۷	سید جعفر حسینی		۲۰		
۸	زهره انصاری		۲۱		
۹	علیرضا نادعلی		شماره و تاریخ ثبت دبیرخانه: ۱۶۵۱/۱۱۸۵۵ ۱۴۰۵/۰۷/۱۳		
۱۰	نرگس سیدین				
۱۱	نرگس مؤمنی		دستور اقدام: رئیس محترم کمیون فرهنگی برای بررسی و اعلام نظر عجریان ۴۰۵/۷/۱۲		
۱۲	سید محمد آقا				
۱۳					

تاریخ: 1405/07/14

شماره: 11961/160

پیوست: 0

شماره: .....
تاریخ: .....
پیوست: .....

بسم الله الرحمن الرحيم

به: سرکار خاتم ثرگس مدنی پور عضو محترم شورا و رئیس کمیسیون فرهنگی، اجتماعی

موضوع: ارجاع طرح الزام شهرداری تهران به انجام اقدامات اولیه برای احیاء و حفاظت محور تاریخی - فرهنگی ری و فراهم سازی زمینه تهیه پرونده نامزدی میراث جهانی با هدف ثبت و پیگیری در فهرست میراث جهانی یونسکو

سلام علیکم؛

به پیوست تصویر طرح « الزام شهرداری تهران به انجام اقدامات اولیه برای احیاء و حفاظت محور تاریخی - فرهنگی ری و فراهم سازی زمینه تهیه پرونده نامزدی میراث جهانی با هدف ثبت و پیگیری در فهرست میراث جهانی یونسکو » را ایفاد می‌نماید.

طرح مزبور با امضای هفده نفر از اعضای شورای اسلامی شهر تهران (دوره ششم) با قید یک فوریت ارائه و به شماره 160/11855 مورخ 1405/07/13 در دبیرخانه شورای اسلامی شهر تهران ثبت و بررسی یک فوریت آن در چهارصد و سی و پنجمین جلسه رسمی شورای اسلامی شهر تهران منعقد به تاریخ 1405/07/12 مطرح و پس از ارائه توضیحات از سوی طراحان و استماع نظرات موافق و مخالف، کفایت مذاکرات اعلام و در خصوص یک فوریت بررسی آن اخذ رأی انجام شد که اتفاق آرای موافق اعضای شورای اسلامی شهر تهران (هفده عضو حاضر در جلسه در زمان رأی‌گیری) را احراز نمود.

لذا ضمن ارجاع طرح مزبور با قید یک فوریت به آن کمیسیون به عنوان کمیسیون اصلی سیاست‌گذار است وفق مقررات موضوعه و بندهای چهارم و پنجم ماده چهاردهم (14) آیین‌نامه اجرایی تشکیلات، انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی شهرها مصوب 1378/1/11 هیأت وزیران و ماده یازدهم (11) و سیزدهم (13) دستورالعمل نحوه اداره جلسات، رأی‌گیری و بررسی پیشنهادهای واصل شده به شورا مصوب 1392/2/19 شورای عالی استان‌ها، گزارش نهایی آن کمیسیون مبنی بر تأیید یا رد عین طرح و یا انجام اصلاحات لازم در متن آن را خارج از نوبت رسیدگی و به دفتر هیأت رئیسه و مصوبات شورا ارسال فرمایید تا متعاقباً در دستور کار صحن علنی شورا قرار گیرد. /م 6/ط78

مهدی چمران

رئیس شورای اسلامی شهر تهران

رونوشت: - جناب آقای دکتر علیرضا زاکانی شهردار محترم تهران جهت استحضار و دستور هماهنگی.

- روسای محترم کمیسیون‌های برنامه و بودجه؛ شهرسازی و معماری؛ نظارت و حقوقی؛ عمران و حمل و نقل؛ سلامت، محیط زیست و خدمات شهری جهت استحضار و ارائه گزارش به کمیسیون اصلی و دفتر هیأت رئیسه و مصوبات.

- رئیس محترم کمیته تنفیج مصوبات جهت استحضار.

- رئیس محترم امور پژوهش‌های شورای اسلامی شهر تهران جهت استحضار و اعلام نظر کارشناسی.

- رئیس محترم مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهرداری تهران جهت استحضار و اعلام نظر کارشناسی به شورای اسلامی شهر تهران و دفتر هیأت رئیسه و مصوبات.

- دفتر هیأت رئیسه و مصوبات جهت پی‌گیری (6/ط78)